

поширення рідкісних видів рослин та тварин на відповідних територіях ПЗФ. Отримані в процесі співпраці дані неодноразово використовувались при написанні Червоної книги України, яка є важливим інформаційним документом для наукової громадськості.

Після створення в ТДАТУ ім. Д. Моторного кафедри геоecології та землеустрою та початку підготовки фахівців з геодезії значні перспективи зазначене співробітництво з ПЗУ може мати як в навчальному процесі, так і в науковій роботі. Остання має бути спрямована на моніторинг дуже мінливої берегової лінії Азовського моря, його лиманів, створення мап поширення рідкісних видів, абрисів цінних рослинних асоціацій та для вирішення інших задач екологічного спрямування. Зазначена робота є досить важливою на території найближчих до Мелітополя об'єктів Смарагдової мережі: UA0000092 (Приазовський НПП), UA0000224 (Троїцька балка) та UA0000375 (Муравський шлях).

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ІСПАНІ

*Годлевська В.Ю., проф., д.іст.н., Фаєр Б.Л., здобувач вищої освіти,
Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського,
Вінниця, Україна
maolpava@ukr.net*

В 1970-1980 рр. на фоні визнання світовою спільнотою проблем розвитку суспільства і науки, обмеженості природних ресурсів та екологічної обстановки, зародилась концепція сталого розвитку. Сьогодні під «стійким розвитком» ми розуміємо економічне зростання, яке не завдає шкоди навколишньому середовищу, і сприяє вирішенню соціальних проблем, знаходячи баланс між економічним, екологічним і соціальним розвитком. Важливою складовою в утримуванні такого балансу є екологізація системи освіти.

В рамках процесу європейської конвергенції неодноразово робився акцент на тому, щоб центри вищої освіти інтегрували критерії сталого розвитку у свої навчальні програми, що дало б студентам змогу не тільки пізнати навколишню екологічну ситуацію, а й підвищити їх обізнаність щодо цих питань.

З законодавчої точки зору, важливо посилатися на Органічний закон Іспанії 4/2007 про університети, розроблений у Королівському декреті 1393/2007, який встановив організацію офіційної університетської освіти [4]. У преамбулі цього закону визнається важливість та потреба студентів мати належну підготовку до відповідної практики своєї професії з принципами поваги та захисту навколишнього середовища.

У цьому ж напрямку Конференція ректорів іспанських університетів (Cue Universidades Españolas) чітко висвітлює важливість того, що викладацький

склад університетів повинен застосовувати методологічні стратегії, за допомогою яких студенти зможуть розвивати навички, що стосуються сталого розвитку. Конференція ректорів іспанських університетів, заснована в 1994 р., є некомерційною асоціацією, в яку входять 76 іспанських університетів: 50 державних і 26 приватних. Конференція ректорів іспанських університетів є основним посередником університетів з центральним урядом і відіграє ключову роль у всіх нормативних розробках, які впливають на вищу освіту в Іспанії.

Екологічна освіта вважається першокласним педагогічним інструментом для реалізації принципу сталого розвитку в освітніх умовах. Тому університети Іспанії прагнуть сприяти розвитку компетенцій, що стосуються сталого розвитку, хоча слід зазначити, що ця концепція має соціальні та економічні виміри та включає необхідність досягнення справедливості та соціальної рівності, таким чином існує існуюча взаємозалежність між парадигмою на користь освітньої інклюзії та сталого розвитку.

Перші ініціативи щодо включення екологічних проблем та сталого розвитку в іспанських університетах розпочалися у 1992 р. після Всесвітньої конференції з навколишнього середовища у Ріо-де-Жанейро.

Університети автономних співтовариств Барселони та Мадрида, а також політехнічні інститути Валенсії та Каталонії були одними з перших, хто почав робити тверді кроки, створюючи структури та плани управління навколишнім середовищем для своїх кампусів. Цей перший етап «озеленення» іспанського університету був зосереджений головним чином на просуванні проєктів управління будівлями університетських кампусів, поводження з відходами та мінімізації або сприяння більш екологічному транспорту, не забуваючи про перші ініціативи "екологізації навчальних програм" або сприяння дослідженням з цих питань із чіткими прикладами, такими як поява наукових ступенів в сфері екологічних наук, екологічних дослідницьких інститутів, міжнародних проєктів [2].

Протягом першого десятиліття цього століття більшість вищих навчальних закладів Іспанії включили дискурс управління якістю у свої інституційні процеси управління. Стратегічні плани стали інструментом прогнозування дій у короткостроковій, середньо- та довгостроковій перспективі як елементи модернізації та раціоналізації прийняття рішень, які також вплинули на порядок денний екологічних питань.

Інтеграція питань сталого розвитку в стратегічні напрямки діяльності іспанських університетів стала одним із перших кроків у підвищенні обізнаності менеджерів в сфері екології. Екологічний менеджмент іспанських університетів зазнав суттєвої еволюції. Серед цих заходів можна виділити наступні для кожного з класичних напрямків екологічних програм в університетах:

– Урбаністика та біорізноманіття. У більшості університетів критерії навколишнього середовища та сталості включені до міського планування, а також управляються зеленими зонами, які також включають критерії сталого розвитку при його проєктуванні або реконструкції.

– Енергетика. Університети проводять як діагностику енергії, так і заходи щодо скорочення споживання в освітленні, кондиціонуванні, а також у системах управління внутрішнім освітленням або комп'ютерами. Більше половини університетів мають енергетичні об'єкти сонячних батарей у будівлях (фотоелектричні, теплові або обидві), а третя частина має інші види відновлюваної енергії [1; 2].

– Вода. Вищі навчальні заклади застосовують різні заходи для економії води, наприклад ефективні системи поливу озелених територій, системи економії в цистернах у ванних кімнатах, а деякі мають ефективну систему використання води в лабораторіях. Кілька університетів здійснюють аналітичний контроль своїх стічних вод, а деякі - власну систему їх очищення.

– Транспорт. Тут акцент зроблений на створення пішохідного містечка, встановлення паркувань для велосипедів, побудову велодоріжок та надання систем кредитування велосипедів; заходи з підвищення обізнаності щодо пропаганди використання велосипедів, громадського транспорту тощо.

– Відходи. Що стосується відходів, переважна більшість університетів збирають окремо всі види відходів.

– Оцінка впливу університетської діяльності на навколишнє середовище. Моніторинг цього впливу зазвичай здійснюється шляхом розрахунку показників екологічного менеджменту, хоча деякі університети йдуть далі та аналізують вплив за допомогою більш глобальних показників.

Згідно з даними дослідження робочої групи з оцінки сталості університетів Конференції ректорів університетів Іспанії 2011 р. для розробки системи показників та моніторингу політики стабільності університетів, іспанські університети мають більший прогрес в діях, пов'язаних з екологічною обізнаністю, або з поведінням з відходами та розвитком викладацької практики, що стосується сталості розвитку. Меншою мірою вони розробили програми соціальної відповідальності закладу, оцінки впливу на навколишнє середовище, спричиненого університетською діяльністю та спорудами, управлінням водними ресурсами або застосуванням екологічної політики закупівель.

Таким чином, всі ці заходи та методи повинні супроводжуватися інформаційними та освітніми заходами, щоб збільшити їх вплив і, насамперед, зробити їх більш ефективними у навчанні в університетському середовищі, в якому вони розвиваються. Екологізація освіти - це інструмент, що служить сталому розвитку, який пропонує нове бачення світу, оскільки, окрім покращення якості нашого життя, йдеться про вжиття заходів, спрямованих на покращення якості життя майбутніх поколінь, охорони навколишнього середовища, економічного зростання та соціального прогресу, забезпечуючи при цьому справедливий розподіл благ. У цьому контексті і, зокрема, університети шляхом академічної діяльності можуть підтримувати поточний та прогнозований соціальний добробут громад шляхом навчання, взаємодії, пропонування та реалізації дій та рекомендацій, зміцнення соціальних зв'язків.

Перелік посилань:

1. Benayas J. Universidad y sostenibilidad. Reflexiones para un debate. ¿La universidad está liderando los cambios necesarios para que la sociedad se comprometa con un futuro más sostenible? // Boletín Carpeta Informativa CENEAM. – 2014. www.mapama.gob.es/es/ceneam/articulosde.../2014-05-Benayas_tcm7-326014.pdf
2. Capdevilla I. L'ambientalització de la universitat // Monografies d'educació ambiental. – 1999. – № 6.
3. Merino L. La universidad consume cada vez menos energía por alumno // Revista Energías Renovables. – 2013. – 121. – P.40-44.
4. Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre, por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales // BOE. – 2007. – № 260, de 30 de octubre. P. 44037- 44048.

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

*Дармофал Е.А., доц., к.т.н.,
Харківська державна академія фізичної культури,
Харків, Україна
elyadarmofal@gmail.com*

Екологізація вищої освіти дозволить повною мірою використовувати екологічні, педагогічні та психологічні принципи і закономірності формування екологічної компетентності та становлення екологічної культури у сучасних здобувачів вищої освіти відповідно до встановлених цілей сталого розвитку.

Відповідно до міжнародних зобов'язань України в галузі освіти для сталого розвитку і українським законодавством, в умовах підвищення вимог суспільства до якості освіти, в країні йде потужний процес оновлення теоретичних підстав проектування екологічної освіти на різних його ступенях.

Як об'єкт вивчення загальної екологічної освіти для сталого розвитку розглядаються вже не екологічні проблеми, пов'язані зі станом природного оточення людини, а соціально проблемні екологічні ситуації і екологічно орієнтована навчально-соціальна практика щодо їх вирішення. Пріоритетними стають змістові лінії екології людини та соціальної екології.

Предметом вивчення стає екологічно безпечна діяльність людини, її проектування та організація в навчальних соціально проблемних екологічних ситуаціях.

Узагальнення соціально-педагогічних і методичних особливостей сучасного етапу розвитку екологічної освіти для сталого розвитку дозволяє сформулювати його мету як засвоєння екологічної компетенції, результатом чого буде, відповідно, екологічна компетентність учнів.